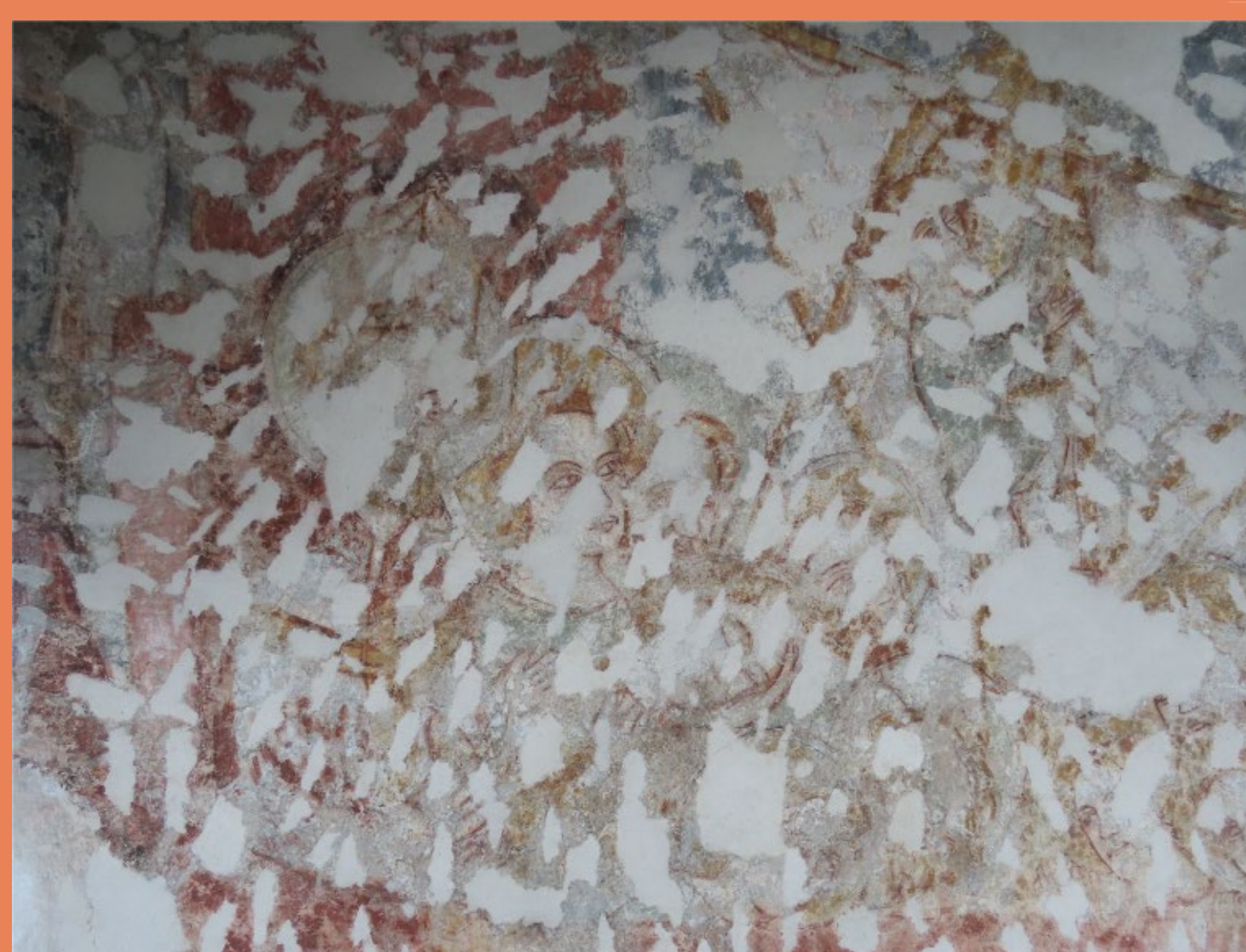

**REŠEVANJE POSLIKAVE VIHAR NA GENEZAREŠKEM
JEZERU NA PROČELJU C. SV. NIKOLAJA NA BREGU
V ŽUŽEMBERKU (EŠD 2735)**

SASA SNOJ, SAMOZAPOSELENA V KULTURI
RESTALJE@GMAIL.COM

Pri konserviranju-restavriranju so bili uporabljeni že utečeni konservatorski postopki utrjevanja barvne plasti z amonijevm kazeinatom ter čiščenje površine z vodno paro. Zamenjali smo zaplesnele mavčne plombe z apnenimi. Za utrjevanje ometa pa smo uporabili nanoapno ter apneno injektirno maso. Izvedli smo izoljevanje z amonijevim karbonatom ter se poslužili metode utrjevanja z oblogo barijevega hidroksida za stabilizacijo slikovnih slojev. Iz izvedenih naravoslovnih raziskav lahko sklepamo, da gre za pravo fresko tehniko (fresco buono), kar je pripomoglo k temu, da se je freska kljub nesrečnim situacijam sploh ohranila (prvič odkrita izpod beležev okoli leta 1909).

Slika 1: Odstranjevanje nečistoč s paro (foto Roza Šantelj)

Slika 2: Steletova fotografija, kot jo je preučeval J. Höfler, INDOK

Slika 3: "Vihar" pred restavriranjem, l. 2021

Slika 4: Detajl poslikave po utrjevanju z barijevim hidroksidom, (foto Saša Snój)

Ena najstarejših srednjeveških poslikav na Dolenjskem je datirana v tretjo četrtino 14. stoletja in ima unikatno ikonografijo. V nekoč obsežen slikarski okras cerkve se je poleg Franceta Steleta poglobil Janez Höfler v svojem pregledu srednjeveških fresk v Sloveniji. Čeprav se morda zgladuje po Giottovi Navicelli, je poslikava edinstvena, saj združuje dva motiva. Motiv, ko Jezus pomiri vihar, ki ogrozi barko z apostoli na Ganezareškem jezeru (desno), ter prizorom sv. Nikolaja v blagoslovu, stoječim na krmi ladje (levo). Poleg dveh ikonografskih motivov v enem prizoru je pod svetnikom upodobljen tudi naročnik z grbom in napisnim trakom. Napis se ni ohranil. Prizor dopolnjuje podoba neznane svetnice z ženo donatorja na desni strani, v ločenem okvirju.

Konservacija poslikave je stekla poleti 2021 v sodelovanju s konservatorico dr. Ano Krevelj in konservatorico-restavratorko mag. Tanjo Mesojedec iz ZVKDS Novo Mesto. Želja naročnika je bila snetje poslikave s pročelja in prezentacija na premičnem nosilcu v ladji cerkve. Ocenili smo, da snemanja poslikave ni možno izvesti brez tveganja novih poškodb in izgube barvne plasti, zato je bila naša glavna naloga ohraniti poslikavo »in situ«, ter zamenjati dotrajani nadstrešek, ki je delno prekrival prizor.

Slabo stanje poslikave se je odražalo v vseh slojih. Omet je bil brez prave trdnosti zaradi kosov strohnjenega lesa in kepic apna v ometu, ter votlih mest, površina pa dodobra prekrita s plesnijo kot posledica različnih negativnih vplivov okolja in neprimernih restavratorskih materialov predhodnih restavriranja. Posledično je bila barvna plast uprašena in slabo sprijeta s podlago.

V okviru intervencijskih sredstev smo izpod ometov in beležev odkrili in konservirali še poslikavo Križanega (desno od Viharja), ki bi utegnila biti celo starejša. Poleg konserviranja poslikave na zunanjsčini je končana tudi prva faza projekta konserviranja-restavriranja poslikav Janeza Ljubljanskega v notranjosti cerkve, z znamenitim motivom Kristusa v Predpeklju s prizorom akta Adama in Eve.